

Kommuneplan 2019-2031 - Kort fortalt

Kommuneplan 2019-2031
December 2019

Styringstrekanter

Kommuneplanen tager afsæt i Sønderborg Kommunes styringstrekanter. Styringstrekanter sikrer en helhedsorienteret udvikling og sammenhæng mellem vision og strategi, kommuneplan, politikker, planer og handlinger. Som det fremgår af styringstrekanter, er kommuneplanen afledt af byrådets visioner.

Grundfortælling

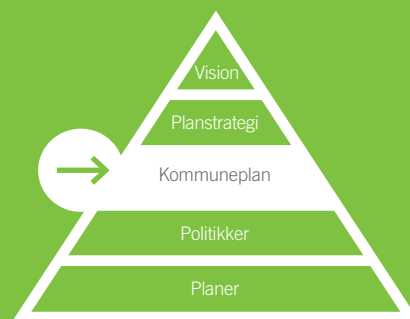
I Sønderborg er hele Europa inden for din rækkevidde. Det er her, at Skandinavien og det kontinentale Europa mødes og bindes sammen. Storbyer som Flensborg, Hamborg og Kiel er vores tætte naboer, imens den veludbyggede infrastruktur med motorvej og lufthavn sikrer korte afstande til andre metropoler som f.eks. Berlin og København.

Vores særlige placering som naturligt knudepunkt i grænselandet har givet os en helt speciel evne til at samarbejde på tværs af grænser, kulturer og skel, og i dag bor og lever 120 forskellige nationaliteter i Sønderborg.

På den ene side rummer Sønderborg alle storbyens karakteristika: Nogle af Danmarks største globale industrikoncerner ligger her. Universitetets campus er landets mest internationale med studerende fra over 50 lande, og snakken på alverdens sprog summer i byens mange restauranter og caféer. Det er også i Sønderborg, at du finder ligeså mange kulturoplevelser og events, som der er dage i året.

Men Sønderborg er på samme tid også noget ganske andet, for vi er en storby midt i naturen. Her er skove, strande, bakker, lunde og søer. Her er 250 km krøllet kystlinje. Her er plads til udfoldelse, ro og dybde.

Styringstrekanter

Grundfortællingen

Grøn omstilling

Turist-destination

Byrådets Vision og Planstrategi

Et godt liv

Bæredygtige byer, lokal-samfund og fællesskaber

Uddannelser

Arbejdsmarked, videns-samfund og erhvervsklima

Byrådets Vision og Planstrategi

Visionen er skabt i fællesskab af Byrådet, og fungerer som det overordnede styringsredskab i Sønderborg Kommune. Visionen skal udover en overordnet vision også indeholde målsætninger og opfylde kravene til kommunens planstrategi. Alle Byrådets mål og visioner konkretiseres i Kommuneplanen, som er Sønderborg Kommunes overordnede plan for at skabe vækst og udvikling de næste 12 år.

De seks fokusområder

Byrådets Vision og Planstrategi tager udgangspunkt i hele Sønderborg Kommune – med områdets unikke position med særegne landskaber, landsbyer, byer og kulturhistorie.

Byrådets tre fyrtårnsprojekter, Project-Zero, Byens Havn og Nordals Ferieresort, er udtryk for, at vi tør satse, prioritere, handle og gennemføre. De seks fokusområder er udpeget af Byrådet og skal skabe sammenhæng mellem den overordnede vision for kommunens udvikling og de fokusområder samt handlinger, der arbejdes med på tværs af fagudvalg og politisk ståsted. De seks fokusområder er udtryk for en politisk prioritering af emner, som skal sætte retning for arbejdet i hele Sønderborg Kommune.

Indledning

”Kommuneplan 2019-2031 - Kort fortalt” er et sammendrag af kommuneplan 2019-2031 for Sønderborg Kommune.

Denne korte version af kommuneplanen præsenterer det overordnede indhold i kommuneplanen. Desuden indeholder den et overblik over de ændringer, der foreslås med kommuneplanen.

Dokumentet henvender sig primært til interesserede borgere og virksomheder samt politikere og den kommunale forvaltning.

Det er hensigten, at dokumentet her kan være den første indgang til kommuneplanen. For at finde mere detaljerede informationer læses den fulde udgave digitalt.

Den fulde udgave af forslag til Kommuneplan 2019-2031 kan findes her: www.kommuneplan.sonderborg.dk

Indhold

Indledning	3
Rammesætning for Kommuneplan 2019	5
Proces og tidsplan	7
Ændringer i kommuneplanrammerne	8
By, bolig og erhverv	10
Natur, landskab og turisme	14
Klima, energi og miljø	16
Kulturarv	20

Rammesætning for Kommuneplan 2019

En samlet planlægning

Kommuneplan 2019-2031 er Sønderborg Kommunes overordnede plan for at skabe vækst og udvikling de næste 12 år. Den lægger rammen for at virkeliggøre Byrådets visioner.

Kommuneplanen danner grundlag for Sønderborg Kommunes administration. I forbindelse med konkret sagsbehandling og lokalplanlægning, bliver der taget hensyn til de langsigtede mål.

Kommunen har pligt til aktivt at arbejde for, at planen bliver gennemført.

En væsentlig del af kommuneplanen er at afveje forskellige hensyn og på den baggrund beslutte hvilket hensyn, der skal veje tungest. Et eksempel kan være, når der skal findes nye områder til boligudbygning. Så kan det være, at natur eller landskabsmæssige værdier må vige, fordi der ikke kan findes andre egnede områder til boligudbygning. Afvejningen skal sikre, at ny planlægning sker så skånsomt som muligt og på et godt oplyst grundlag.

Kommuneplanen har forskellige roller:

For politikere

Kommuneplanen er et centralt styringsdokument, der følger op på Byrådets Vision og Planstrategi 2018-2021 og er med til at skabe rammerne for, at visionerne kan opfyldes.

Kommuneplanen udpeger de værdier, der skal beskyttes eller styrkes, og viser, hvor, der er plads til vækst og udvikling. Derfor er det væsentligt, at større projekter tidligt afstemmes i forhold til kommuneplanen. Tingene skal være i balance og trække i samme retning, for at vi når visionerne.

For i højere grad at skabe overblik over styringsgrundlaget i Sønderborg Kommune er flere tidligere selvstændige politikker indarbejdet i kommuneplan 2019-2031. Der vil fortsat fremover være fokus på at styrke og forenkle styringsgrundlaget.

For borgere og virksomheder

Kommuneplanen har betydning for, hvad man kan få lov til. Kommuneplanen er som udgangspunkt ikke direkte bindende for borgere og virksomheder. Det betyder, at de ikke har pligt til selv at undersøge, om de overholder kommuneplanen. Det forholder sig anderledes ved lokalplan, som netop er direkte bindende for ejere og brugere.

Kommuneplanen vil dog få betydning for borgere og virksomheder, fordi kommunen ikke vil give lov til ændringer, der er i strid med kommuneplanen. Det kan være gennem et afslag på en ansøgning om tilladelse eller ved at nedlægge et forbud med planlovens § 12 mod en ny anvendelse eller et nyt byggeri.

Læs mere om [retsvirkningerne i den digitale kommuneplan](#).

For kommunens administration

Kommuneplanen er et værktøj i sagsbehandlingen. Den samler flere forskellige sektorer og giver dermed et tværgående blik på kommunen.

Konkret bruges kommuneplanen af administrationen til:

- at danne grundlag for at træffe skønsmæssige afgørelser, fx når en borger søger om en landzonetilladelse.
- at give grundlag for at udarbejde nye lokalplaner. En ny lokalplan skal altid være i overensstemmelse med kommuneplanen.

Kommuneplanen kan fraviges ud fra en konkret vurdering, hvis det ikke er en større fravigelse, der findes betænkelig. Hvis der er behov for en større fravigelse, kan et projekt kun gennemføres, hvis kommuneplanen ændres. Dette gøres ved et kommuneplantillæg, hvilket er en længere proces.

Proces og tidsplan

Processen for kommuneplanen

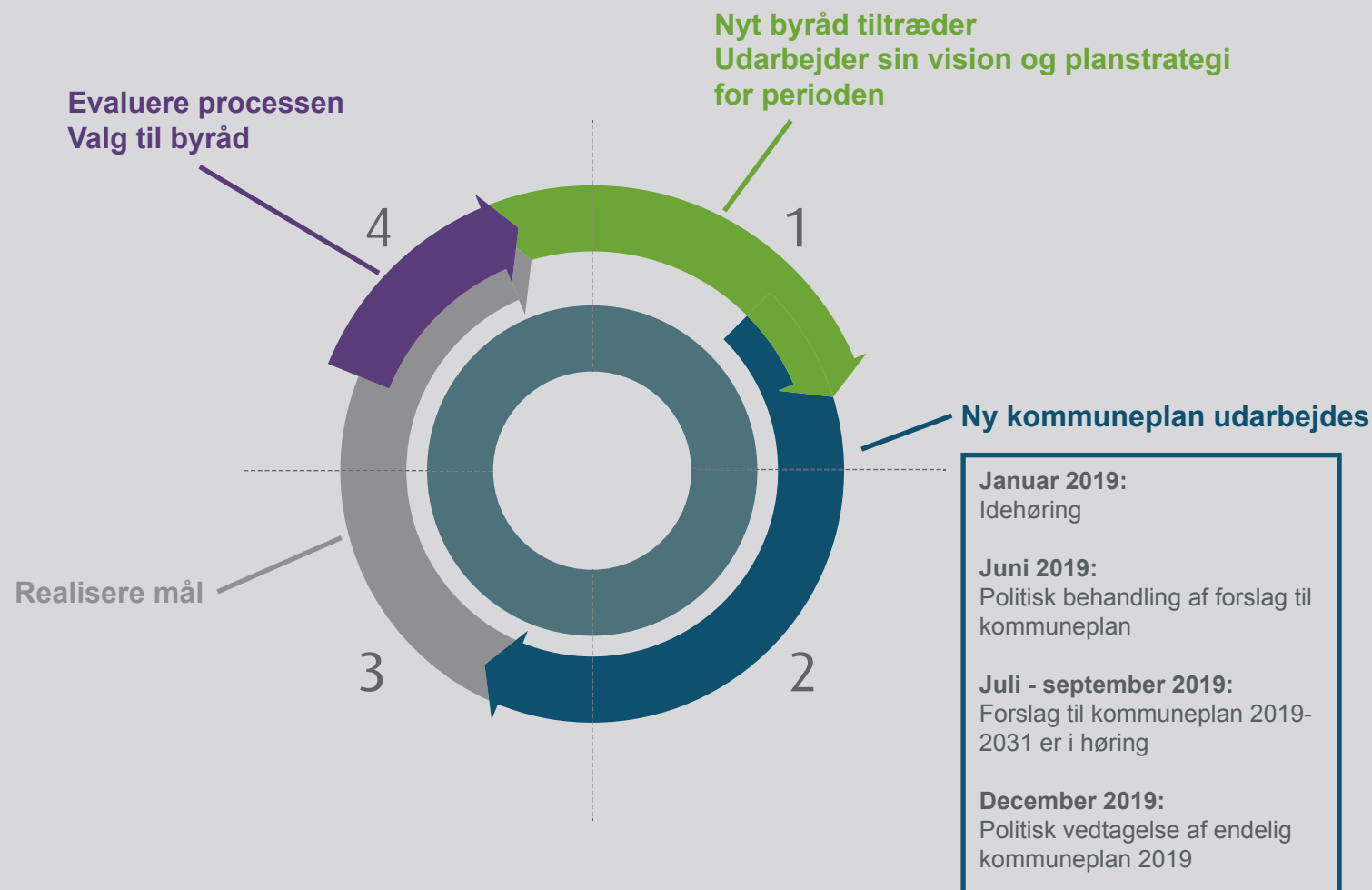
Kommuneplan 2019-2031 er udarbejdet i 2018/19.

Figuren her på siden viser byrådets firårshjul, der beskriver turnus for den overordnede planlægning set i forhold til de fire år, som byrådesperioden varer. I byrådets første år blev Vision og Planstrategi 2018 udarbejdet. På baggrund af den blev arbejdet med Kommuneplan 2019 igangsat.

I januar 2019 blev der afholdt idehøring, hvor virksomheder, organisationer og borgere blev inviteret til at komme med forslag og idéer til indholdet i den kommende kommuneplan. Der blev indsendt 36 forslag og idéer. En del af forslagene er taget med i planlægningen.

Forslag til kommuneplan 2019-2031 har været i høring 9. juli - 13. september 2019. I den periode har alle borgere, organisationer, erhverv og myndigheder haft mulighed for at komme med bemærkninger til kommuneplanforslaget.

Kommuneplan 2019-2031 er vedtaget af byrådet endeligt 18. december 2019. I 2020 og 2021 arbejdes med at realisere målene.

Ændringer i kommuneplanrammerne

Kommuneplanrammer

Kommuneplanrammerne viser, hvor der er planer om ny bebyggelse. Det er inden for disse områder, der kan udarbejdes lokalplaner.

Nye arealudlæg

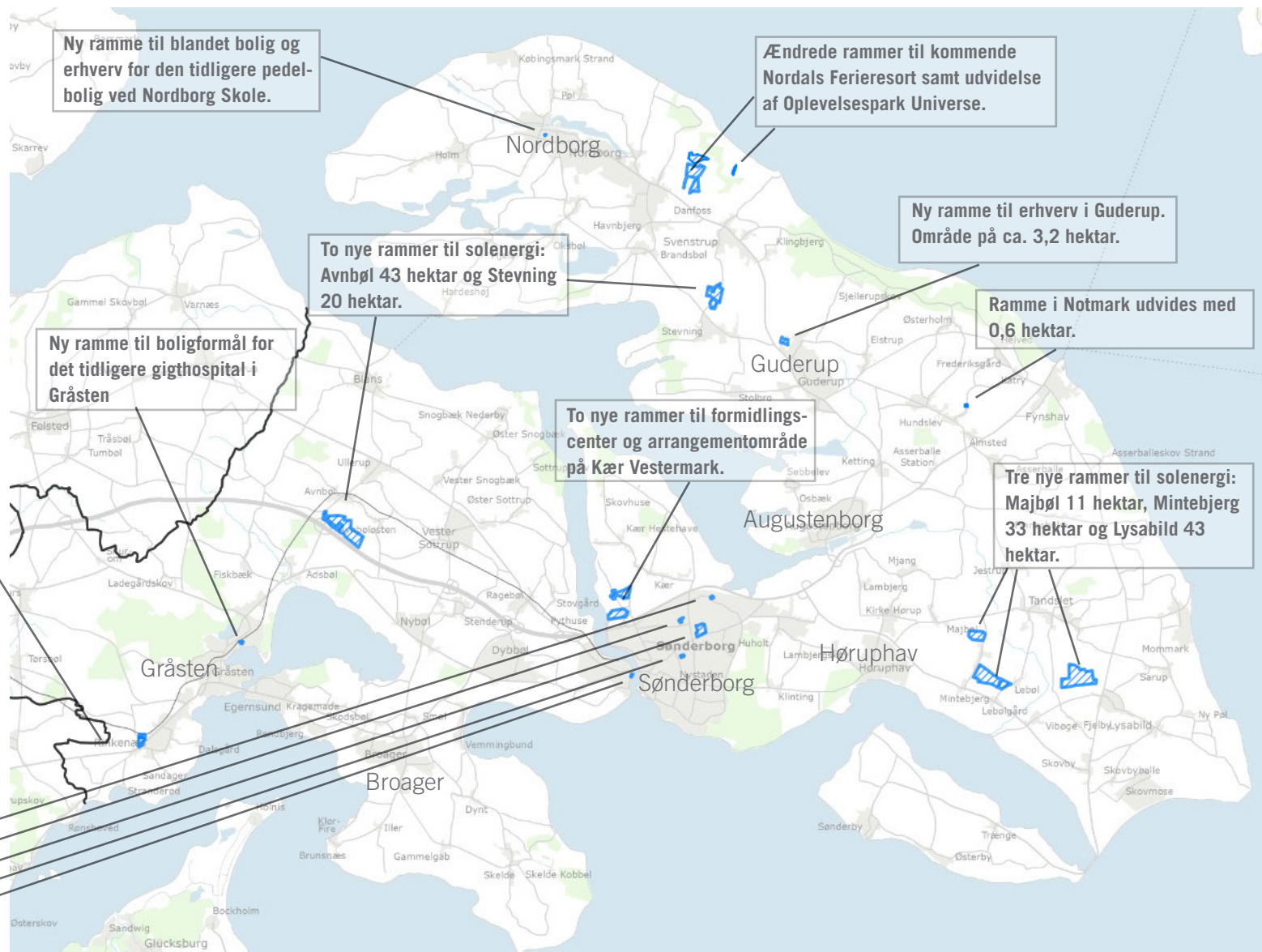
Med kommuneplan 2019-2031 udlægges de viste nye rammer.

Derudover sker der justeringer og mindre udvidelser af en række rammer. Nogle steder opdateres rammerne til den anvendelse som allerede finder sted. Disse ændringer er ikke vist på kortet. [Se alle ændringerne i den digitale kommuneplan.](#)

Nye rammer til blandet bolig og erhverv samt bolig ved den tidligere efterskole i Rinkenæs.

I Sønderborg by:

- **Ny ramme til boligformål på Bjørnemosen i Ulkebøl.**
- **Ny ramme til bolig og erhverv i det gamle vandværk nær Center Øst.**
- **Ny ramme til at udvide aflastningsområdet Center Øst.**
- **Ny ramme til børnehave på Møllegade.**
- **Udvide rammen for blandet bolig og erhverv langs Sundgade.**

Rammer der udgår af planlægningen

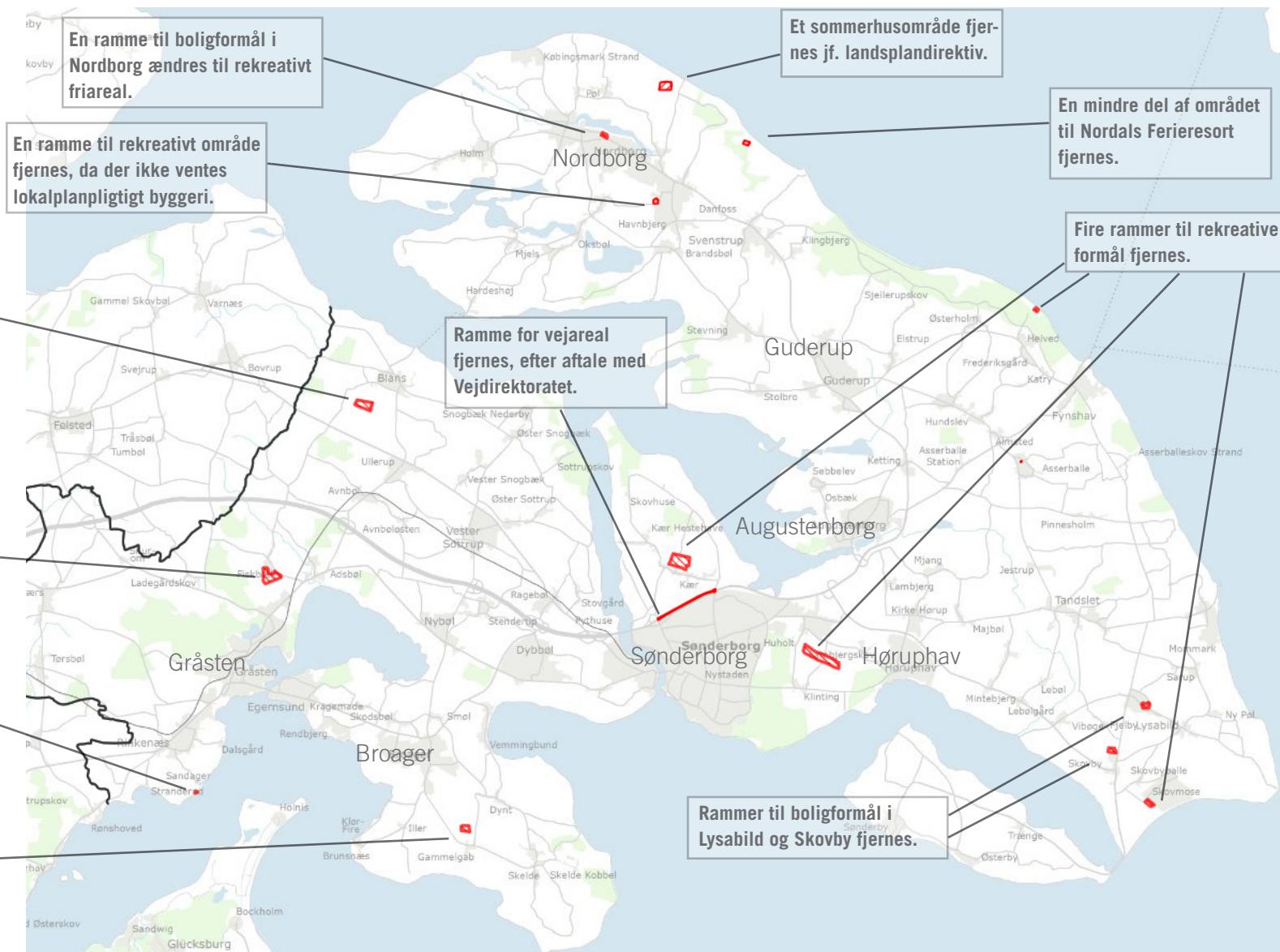
Med kommuneplanen fjernes følgende rammer, da de ikke vurderes at være aktuelle. Alle områder er ubebyggede. De steder, hvor der er lokalplan og byzone, skal de efterfølgende ophæves.

Ramme til biogasanlæg i Blans fjernes som konsekvens af ny udlæg i Kværns i 2019.

Ramme til offentlige formål ved Gråsten Landbrugsskole fjernes.

Ramme til boligformål i Sandager fjernes. Lokalplan er ophævet.

Den yderste del af rammen til øklandsbyen Soleng i Gammelgab fjernes.

By, bolig og erhverv

Indledning

Det gode liv leves der, hvor vi bor og arbejder. Det er vigtigt, at infrastrukturen understøtter vores daglige liv og erhvervslivet. Det er vigtigt, at handelslivet er tilgængeligt, og at vi kan have et rigt fritidsliv, der hvor vi bor. Kommuneplanen skal balancere hvordan og hvor, der skal ske vækst.

Byernes roller

Sønderborg fungerer som lokomotiv for udvikling i hele kommunen, og det er vigtigt, at vi har en stærk hovedby, som kan trække de øvrige byer med i en positiv udvikling.

Hovedbyen, områdebyerne og lokalbyerne får nu og i de kommende år hver deres bystrategi, som skal styrke de større byers identitet, og sætte rammerne og retning for deres fremtidige

udvikling. [Byprofiler og bystrategier](#) kan læses i kommuneplanen.

I landdistrikterne skal der være levende og eftertragtede bomiljøer med en lokal forankring og identitet.

Bymønster

Kommuneplanen udpeger et bymønster (se kortet på næste side). I byer og landsbyer inden for bymønsteret kan der gives mulighed for egentlig byvækst. Begrebet byvækst er ikke klart defineret, men typisk vil en udstykning på 10 boliger eller mere være byvækst, der kræver en lokalplan, der overfører et område til byzone. I landsbyerne uden for bymønsteret gives der som udgangspunkt ikke lov til nye områder til byvækst. Eksisterende rammelagte områder kan udnyttes, ligesom der kan bygges enkelte huse inden for lands-

byafgrænsningerne. Der er således muligheder for nyt byggeri i de fleste landsbyer, dog i begrænset omfang. Ligeledes rummer eksisterende overflødiggjorte bygninger en mulighed for at få nye funktioner.

Landsbyer

Ved at arbejde differentieret med landsbyerne skabes et varieret udbud af bosætningsmuligheder, man ikke finder på samme vis i byerne. I landdistrikterne er det værdier som nærhed til natur, plads, lokalt sammenhold og attraktive landsbymiljøer, der er i fokus. Kommunen ønsker at understøtte og udvikle lokale stedbundne værdier i det åbne land, dels ved omdannelse og fornyelse, dels ved vedligeholdelse og beskyttelse samt fortsat udvikling af landsbylaugene og de lokale udviklingsplaner (LUP'erne).

Landsbyerne er repræsenteret i kommunens Udvalg for landdistrikter, Natur og Fødevarer. Repræsentanterne vælges i Landsbyforum, hvor alle landsbylaug mødes fire gange årligt og finder frem til emner, som bør have politisk opmærksomhed. Denne struktur indgår i kommunens samlede strategi for landdistrikterne.

De væsentligste ændringer med Kommuneplan 2019-2031

- [Byernes roller](#) beskriver rollefordelingen mellem byerne i kommunen og hvilke serviceniveauer, som skal sikres. Bymønstret er opdateret i denne kommuneplan, så det er afstemt med de aktuelle forhold og udviklingstendenser.
- [Udvikling i landdistrikterne](#) er et nyt tema, som samlet beskriver en strategi for udvikling og byggeri i landdistrikterne samt planlægning for landsbyerne
- [Byggeri i landzone](#) beskriver byggemulighederne i landsbyerne. De er bl.a. fastlagt i landsbyafgrænsningerne, som er revideret i kommuneplanen.
- [Bopælspligt](#) søges ophævet i visse områder af de mindre byer, så det bliver muligt at give fleksboligtiladelser.

Nye områder til bolig og erhverv

- Udvidelse af aflastningsområdet Center Øst i Sønderborg med den gamle JF-grund for at skabe plads til store butikker, dog ikke dagligvarer.
 - Nyt område til erhverv er udlagt i Guderup for at sikre fremtidige udvidelsesmuligheder.
 - Nyt område til boliger er udlagt på Bjørnemosen i Ulkebøl. 0,6 hektar til cirka seks boliger.
 - Ændring giver mulighed for at etablere boliger i det tidligere gigthospital i Gråsten.
 - Nyt område til en enkelt bolig ved det gamle vandværk nær Center Øst.
- [Se alle ændringerne i den digitale plan.](#)

Hovedstrukturkort: Byernes roller

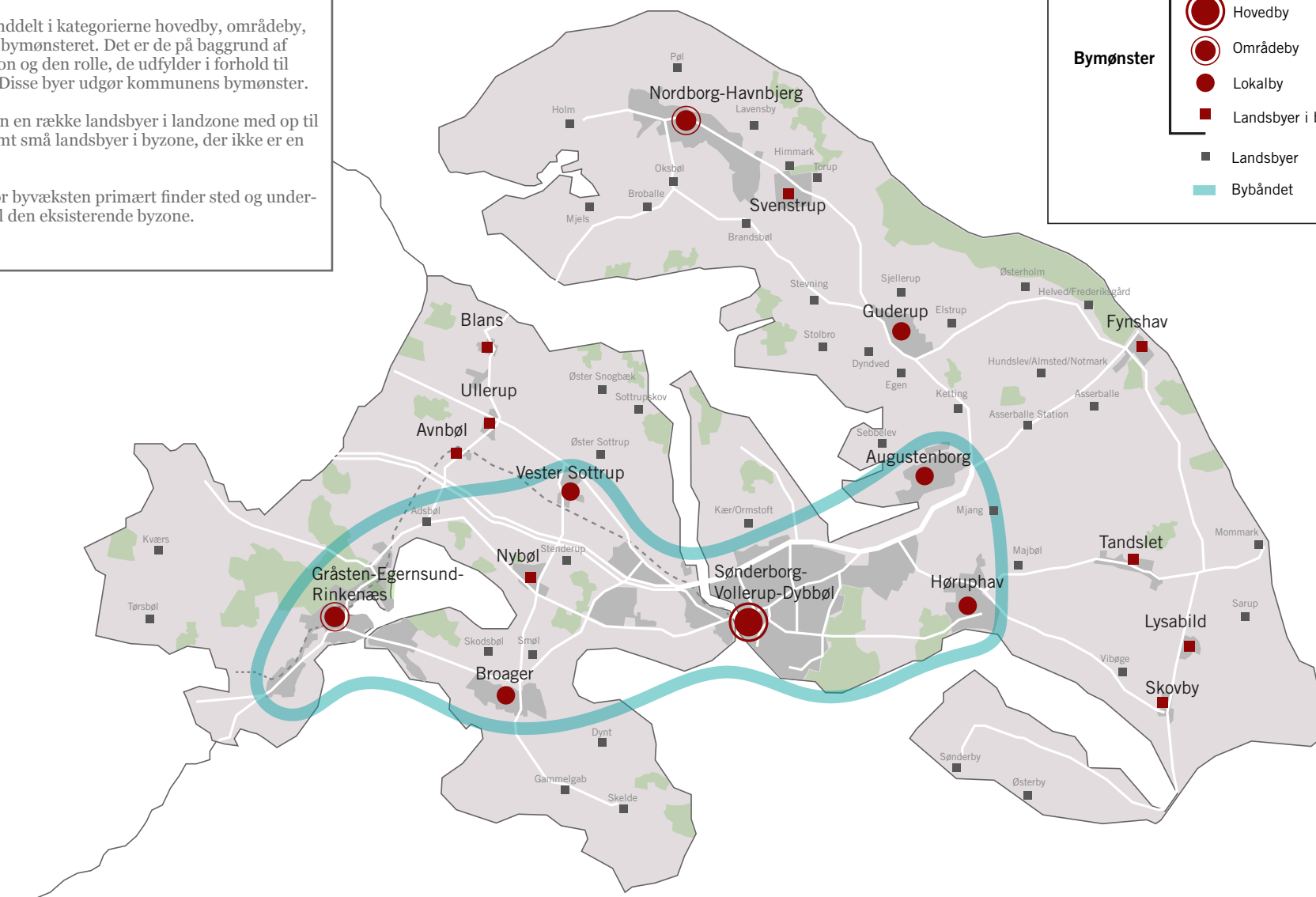
Kommunens byer er inddelt i kategorierne hovedby, områdeby, lokalby og landsbyer i bymønstret. Det er de på baggrund af deres størrelse, funktion og den rolle, de udfylder i forhold til resten af kommunen. Disse byer udgør kommunens bymønster.

På kortet vises desuden en række landsbyer i landzone med op til ca. 500 indbyggere samt små landsbyer i byzone, der ikke er en del af bymønstret.

Bybåndet angiver, hvor byvæksten primært finder sted og understøttes, i tilknytning til den eksisterende byzone.

Signaturforklaring

- Bymønster**
- Hovedby
 - Områdeby
 - Lokalby
 - Landsbyer i bymønstret
 - Landsbyer
 - Bybåndet

By, bolig og erhverv - fortsat

Detailhandel

Butikslivet er en væsentlig forudsætning for at gøre kommunen attraktiv og tiltrække nye tilflyttere, kvalificeret arbejdskraft og studerende. Kommuneplanen fastlægger rammerne for etablering af detailhandel i kommunens byer. Dette gøres for at støtte butikslivet i byerne samt følge planloven.

Butiksområderne i kommunen har en klar afgrænsning, og indgår i en detailhandelsstruktur. Sønderborg er kommunens naturlige hovedby og herefter rangerer Gråsten og Nordborg i forhold til butikslivet. Resten af kommunens lokalbyer og landsbyer har mindre

bymidter, lokalcentre og enkeltstående butikker. Kommuneplanens retningslinjer for etablering af butikker i kommunens byer kan læses [her](#).

Erhverv

Sønderborg Kommune har en særlig styrkeposition inden for cleantech-, fødevarer-, og turisterhverv.

Der er fortsat fokus på at omsætte investeringerne i ProjectZero til nye arbejdspladser med fokus på grøn teknologi.

Vi vil styrke vores erhvervsturisme og tiltrække flere erhvervskonferencer og

aktiviteter til Sønderborg-området. Samarbejdet mellem aktørerne inden for turisme, handel og kultur skal understøttes.

Placering af erhvervsområder

Sønderborg Kommune anvender en model ved fastlæggelse af erhvervsområder, som kaldes ABCDE modellen. Den sikrer, at erhvervsområderne ligger hensigtsmæssigt i forhold til deres behov, fx for tilgængelighed og miljøpåvirkning og således, at de virksomheder, som ligger inden for samme erhvervsområde ikke kommer til at begrænse hinanden, fx ved ikke at

placere en virksomhed, som er følsom over for støj i samme erhvervsområde som en logistiktung virksomhed. Erhvervsområderne ses i kortet. I kortet til [retningslinje for erhverv](#) fremgår, hvilke typer erhverv, de enkelte erhvervsområder er tiltænkt.

I 2017 kom krav om planlægning for produktionserhverv. Dette er behandlet under afsnittet Klima, energi og miljø.

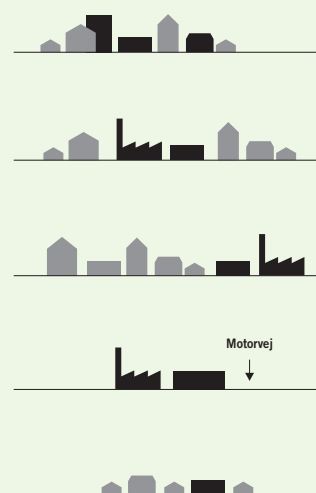
Dette efterspørges

Der er efterspørgsel på arealer til tung og transporttung industri og til pladskrævende varer. Der er arealer

Hovedstrukturkort: Infrastruktur og erhvervsområder

ABCDE-modellen Sådan placeres virksomheder

A Blandet byområde

Erhverv med lav miljøbelastning, som kan drage fordel af beliggenheden i et blandet byområde, og med høj arealudnyttelse, når det gælder arbejdspladser og/eller kunder, fx butik og institution.

B Erhvervsområder i byen

Virksomheder med lav miljøbelastning og krav om større arealer, god placering til kollektiv transport, bymidte, fx små fremstillingsvirksomheder, administration- service eller vidensvirksomheder.

C Erhvervsområder på kanten af byen

Virksomheder med nogen miljøbelastning og behov for oplag eller tung transport, fx til produktion, transport eller lagervirksomhed.

D Motorvejsnære erhvervsområder

Større erhvervsområder med stor miljøbelastning og krav om afstand til boliger og visuel afskærmning, fx Asfaltfremstilling, biogas, kemi- og oliebehandling.

E Lokalt erhvervsområde

Mindre lokale erhvervsområder med begrænset miljøbelastning og i tilknytning til mindre byer, fx mindre håndværks-, produktions- og lagervirksomhed.

til transporttunge industri i erhvervsområderne ved Glansager og Ragebøl. Pladskrævende varer er der arealer til i Sønderborg Nord.

Bæredygtig byvækst

Vellykket byudvikling kræver håndtering af en mangeartet vifte af udfordringer.

Udvikling i befolkningssammensætningen og en voksende diversitet i familietyper gør, at efterspørgslen på boligtyper- og størrelser ændrer sig.

I befolkningsprognoserne kan følgende tendenser ses frem til 2029:

- Andelen af ældre seniorer vil stige i alle byer, særligt i de lidt større byer.
- Andelen af erhvervsaktive falder lidt i alle byer, undtagen i Sønderborg og Nybøl. I Nordborg falder andelen kraftigt.

- Andelen af børn og unge falder svagt. Stort fald i Nordborg. I Sønderborg stiger andelen af børn, men andelen af unge falder.

Hensynet til klimaforandringer skal varetages, så der ikke bygges i områder, hvor der er risiko for oversvømmelse. Alternativt skal byggeriet i disse områder sikres tilstrækkeligt.

I planlægningen skal der tages hensyn til fx arkitektur, bygningshøjder, natur, landskabsinteresser, rekreative og kulturhistoriske interesser og drikkevandsinteresser.

Det er vigtigt, at alle disse faktorer indtænkes, når der planlægges for nye boliger og byudvikling. Dette vil vi bl.a. gøre ved at understøtte og afsøge muligheder for byfortætning og byomdannelse, således at et spændende bymiljø understøttes.

Samtidig skal bybåndet styrkes, så der bedre kan sikres en god sammenhæng i infrastrukturen.

Bopælspligt

I lyset af at andelen af ubeboede helårsboliger stadig stiger, særligt i de mindre byer, vil Sønderborg Kommune ikke længere fastholde tidligere krav om helårsbeboelse i disse områder.

Derfor ønsker Byrådet, at kravet om bopælspligt ophæves i lokalplanerne for de mindre byer, som ligger uden for bybåndet. Det drejer sig om Sønderby og Østerby på Kegnæs, Skovby, Lysabild, Mommark, Fynshav og Holm på Als. På Jyllandssiden er det bestemmelser om bopælspligt i lokalplaner for Avnbøl og Ullerup, som på sigt bliver ophævet.

Kommuneplanen som redskab til at tilrettelægge byudviklingen

Kommuneplanen udpeger med kommuneplanrammerne, hvor der kan udarbejdes nye lokalplaner og gives plads til fx nye boliger, erhverv eller institutioner.

Kommuneplanen udpeger ligeledes områder, der ikke ønskes byudvikling på. Det kan være, fordi natur eller landskab skal bevares, eller fordi områderne ikke er egnet, fx pga. risiko for oversvømmelse eller konflikter med naboområder.

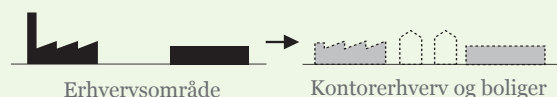
Kommuneplanens bestemmelser for detailhandel har til formål at sikre et rigt handelsliv. Der vil kun blive givet tilladelse til nye butikker eller udvidelser i overensstemmelse med retningslinjerne.

Overvejelser ved bæredygtig byvækst

Fortætning

Omdannelse

Landskabskiler

Byrand

Fortætning

Vi kan fortætte byerne ved at bygge højere og tættere. Fordelen er, at væksten kan ske uden at byen spreder sig ud i det åbne land. Det er vigtigt samtidig, at sikre et godt miljø mellem huse.

Omdannelse

Ved omdannelse tages fx et udtjent erhvervsområde i brug til boliger. Erhvervene flytter ud af byen, hvor der er færre konflikter med naboer, og boliger rykker ind nær bymidten.

Landskabskiler og byrande

Landskabskiler er grønne områder, der strækker sig fra landskabet og ind i boligområderne. Byranden er overgangen mellem byen og det åbne land. Begge dele er væsentlige at værne om for at sikre de rekreative værdier og adgangen til det åbne land.

Natur, landskab og turisme

Indledning

I Sønderborg Kommune har vi mere end 250 km kyststrækning. Det betyder, at der er nærhed til kysten, næsten lige meget, hvor man opholder sig. Ud over vores mange forskelligartede kyststrækninger, er det bølgede landskab og de mange enrækkede hegn karakteristiske for området og danner grundsten for vores forståelse af egens historie og i vores tilknytning til området. Dette er værdifuldt, når vi skal tiltrække turister og nye indbyggere såvel som at fastholde kommunens borgere. Derfor skal vi styrke værdien af kysterne og det åbne land. I kommuneplanen sker dette gennem en række udpegninger og retningslinjer, som varetager natur og landskabsværdierne.

Natur og landskab som fundament for Nordals Ferieressort

Det planlagte Nordals Ferieressort ligger midt i et smukt landskab, som i sig selv udgør en attraktion. Det er

et godt eksempel på, at vores natur og landskab er en forudsætning for udviklingen af turismen i vores område.

Aktiv brug af naturen

Både borgere og turister har øje for de mange muligheder, som naturen og landskabet giver for et sundt og aktivt liv samt mulighed for stilhed og rum til eftertanke.

I Gråsten og Sønderborg er der store bynære statsskove, som flittigt benyttes, og ved Nordborg er den ny Oksbøl Skov ved at vokse op. Det reetablerede sølandskab på Nordals med Bundsø, Mjelsø og Oldenor fortæller om landbrugslandets udvikling - fra natur til landbrug - og tilbage til natur igen, hvor der både er fokus på den rekreative natur og på natur på naturens egne præmisser.

Broager, Kegnæs og Nordals byder på områder, hvor landskabet opleves stille og uforstyrret. På Broager arbejder

landsbylauget med promovering af stilleturisme.

Sydals indbyder bl.a. til kitesurfing ved Drejet, hvor et større lavvandsområde egner sig som "kravlegård", imens de mere øvede surfer kan slippe kræfterne løs øst for dæmningen.

Gendarmstien, som er certificeret som "Europæisk kvalitetsvandrevæg", forbinde de fleste kyst- og landskabstyper i kommunen.

Kær Vestermark blev fredet i 2016, og følger sig til landskabet ved Dybbøl som historisk landskab. Her findes unik natur tæt ved byen.

Beskyttelse af naturen

Den biologiske mangfoldighed i Danmark er i tilbagegang. Vi har derfor en vigtig opgave i at sikre og udvikle kvaliteten af den natur, vi har tilbage. I Sønderborg Kommune ønsker vi at bruge naturens rum og muligheder med omtanke. Kommuneplanen er det administrative grundlag, der skal sikre en balance mellem benyttelse og beskyttelse af naturen og landskabet.

Kommuneplanen beskriver Sønderborg Kommunes mål, strategi og prioritering for de kommende års naturforvaltning.

Væsentligste ændringer med Kommuneplan 2019-2031

- [Det Grønne Danmarkskort](#) er tilrettet efter Naturrådets anbefalinger. Udpegningen viser sammenhænge mellem kommunens større naturområder.
- [Større sammenhængende landskaber](#) er lagt sammen med temaet uforstyrrede landskaber. Desuden er det revideret i forhold til landskabsanalysen fra 2017 og nye besigtigelser.
- [Lavbundsarealer](#). Temaet er tilrettet, så der kan etableres nye vådområder i overensstemmelse med vandplanerne.

Kommuneplanen som redskab til at prioritere benyttelse og beskyttelse

Kommuneplanen er et centralt redskab til at afveje beskyttelse og benyttelse, når vi planlægger eller sagsbehandler projekter.

Retningslinjerne i kommuneplanen siger noget om, hvad vi skal passe på, og hvor og hvordan vi skal gøre det.

Retningslinjerne bruges fx, når der arbejdes med:

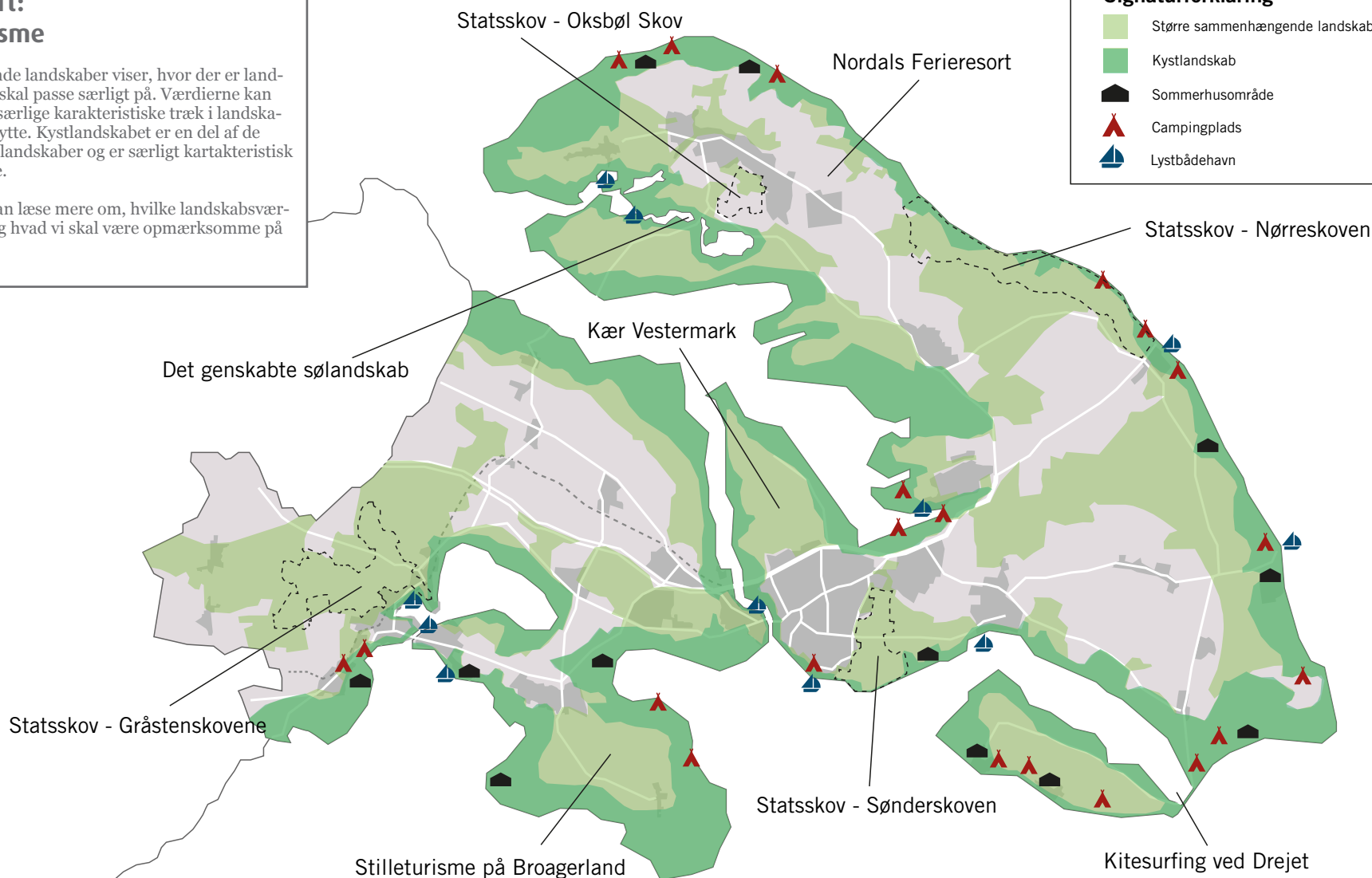
- Placering af tekniske anlæg, fx store solcelleanlæg.
- Placering af nye staldanlæg i det åbne land.
- Nye lokalplaner til byudvikling eller bevaring.
- Landzonetilladelser til bygninger i det åbne land.

Hovedstrukturkort: Landskab og turisme

De større sammenhængende landskaber viser, hvor der er landskabelige værdier, som vi skal passe særligt på. Værdierne kan være uforstyrrethed eller særlige karakteristiske træk i landskabet, som vi ønsker at beskytte. Kystlandskabet er en del af de større sammenhængende landskaber og er særligt kartaeristisk for Sønderborg Kommune.

I kommuneplanen kan man læse mere om, hvilke landskabsværdier vi har at værne om, og hvad vi skal være opmærksomme på i planlægningen.

Klima, energi og miljø

Indledning

Sønderborg Kommune har som mål at blive en CO₂-neutral i 2029, hvor bæredygtighed præger udviklingen. Vi vil producere grøn energi og undgå miljøkonflikter.

Vi vil samtidig være klar til at takle de udfordringer, som fremtiden vil bringe - og arbejde fokuseret på at vende dem til muligheder.

Målet er at sikre det gode liv og vækst for både by og erhverv samtidig med, at vi tager hensyn til miljøet og bevarer vores værdier.

Fremtidens energiproduktion

Danmarks energisystem er under omstilling med et skifte væk fra fossile brændsler til fordel for grønne energikilder som sol, vind, varmepumper og biogas. Det er en omstilling, som Sønderborg Kommune i høj grad arbejder for og ønsker at være frontløbere på. Dette kræver blandt andet en stigning i lokal CO₂-neutral el-produktion og mere grøn fjernvarme.

Pejlemærker for den grønne omstilling

Sønderborg Kommune har i perioden 2016 – 2018 samarbejdet med Aabenraa, Haderslev og Tønder Kommuner om en fælles strategisk energiplanlægning for Sønderjylland. Formålet har været at ruste hele området bedst muligt til den ventede omstilling af energi-

systemet. Samarbejdet har resulteret i en række pejlemærker, der skal opnås, for at sikre den bedste omstilling:

- Fossilfri varmeforsyning
- Øget brug af brændselsfri fjernvarmeteknologi
- Udnyttelse af lokale varmekilder til store varmepumper
- Ny opvarmning etableres primært som brændselsfrie løsninger
- Udbredelse af individuelle og kollektive varmepumpeløsninger
- Lokal elproduktion fra solceller og vindkraft øges markant
- 50 % af husdyrgødningen udnyttes til biogasproduktion
- Overskudshalm fra landbruget prioriteres til biogasproduktion frem for forbrænding

Vigtige skridt mod en CO₂-neutral kommune

Sønderborg Kommune arbejder vedholdende med at nedbringe kommunens CO₂-udledning via fyrtårnet ProjectZero. Målene med ProjectZero er en gradvis reduktion, hvor det næste delmål ligger i 2025 med en reduktion på mindst 75 % i forhold til 2007.

ProjectZero har i 2018 udarbejdet Roadmap 2025, der beskriver, hvordan delmålet i 2025 skal nås. Roadmappen er godkendt af Sønderborg Byråd 19. december 2018. Den har blandt andet følgende forudsætninger:

- 25 MW nye solceller i Vollerup
- 75 MW nye solceller i det øvrige af kommunen
- To biogasanlæg i kommunen
- Kystnære møller i Lillebælt Syd
- Udtjente vindmøller fjernes

Der er allerede i 2018 opført de 25 MW solceller i Vollerup. Kommuneplan 2019-2031 udlægger nye arealer til solceller, så der bliver mulighed for at etablere tilstrækkelige solcelleanlæg.

Det første biogasanlæg er under opførelse i Glansager, og planlægning for endnu et biogasanlæg ved Kværs er udarbejdet i foråret 2019.

De kystnære møller i Lillebælt Syd er under planlægning af Sønderborg Forsyning og Energistyrelsen. Projektet er ikke en del af kommuneplanen.

I foråret 2019 er der 22 store vindmøller samt et antal husstandsvindmøller i kommunen. Det er forventningen, at vindmøllekapaciteten vil falde i de kommende år, hvis der ikke planlægges for nye møller. Det skyldes, at mange af de store møller er af ældre dato og ventes taget ud af drift over de kommende år i takt med, at de nedslides. Med kommuneplan 2019 foretages der ikke ny vindmølleplanlægning.

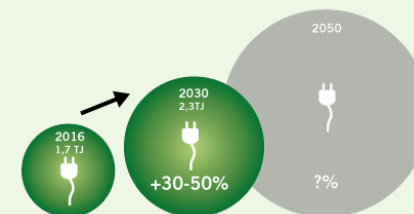
De væsentligste ændringer med Kommuneplan 2019-2031

- [Solenergianlæg](#). Der er udlagt fem nye områder til tekniske anlæg i form af solceller. I alt ca. 150 hektar.
- [Områder i risiko for oversvømmelse eller erosion](#) er udpeget. Der er desuden fastlagt retningslinjer for, hvordan konflikter med oversvømmelser skal undgås, fx via krav til bygherre, hvis området ligger i et risikoområde.
- [Produktionserhverv](#) er et nyt tema, som beskriver, hvor vi har vores produktionserhverv. Der er udlagt bufferzoner omkring dem, hvor vi skal være særligt opmærksomme på at forebygge miljøkonflikter.

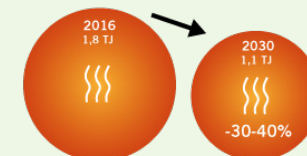
El-forbruget vil stige

Frem til 2030 ventes energiforbruget til varmeproduktion at falde med 30-40 %. Samtidig ventes elforbruget at stige med 30-50 %. Det skyldes, at opvarmning af boliger i stigende grad vil ske med brug af varmepumpe, og at forbruget af fossile brændstoffer i transportsektoren vil afløses af el.

Elforbrug

Varmeproduktion

Hovedstrukturkort: Energiproducerende anlæg

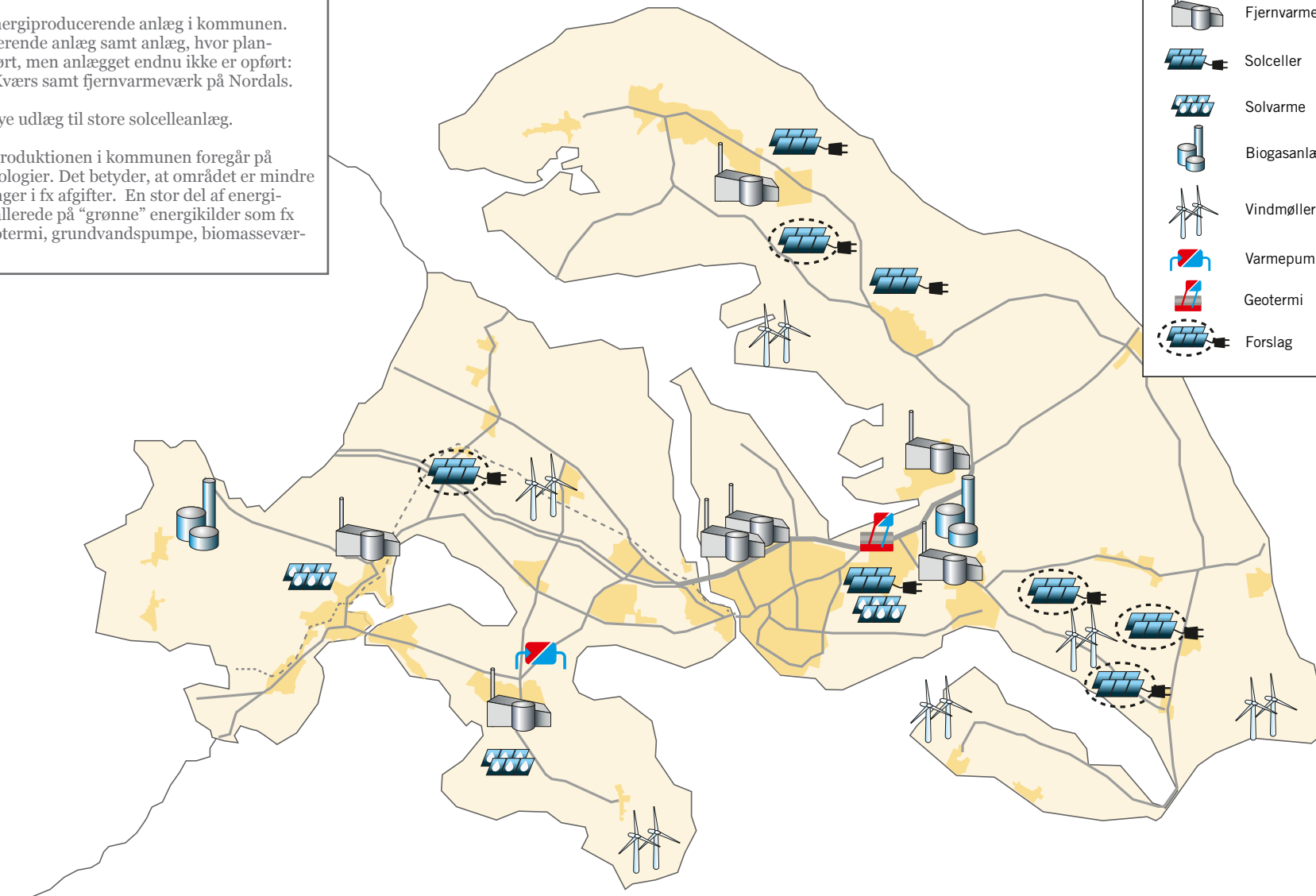
Kortet viser de store energiproducerende anlæg i kommunen. Der er medtaget eksisterende anlæg samt anlæg, hvor planlægningen er gennemført, men anlægget endnu ikke er opført: biogas i Glansager og Kværs samt fjernvarmeværk på Nordals.

Desuden viser kortet nye udlæg til store solcelleanlæg.

Kortet viser, at energiproduktionen i kommunen foregår på mange forskellige teknologier. Det betyder, at området er mindre sårbart over for ændringer i fx afgifter. En stor del af energiproduktionen foregår allerede på "grønne" energikilder som fx solvarme, solceller, geotermi, grundvandspumpe, biomasseværker og vindmøller.

Signaturforklaring

- Fjernvarme
- Solceller
- Solvarme
- Biogasanlæg
- Vindmøller
- Varmepumpe grundvand
- Geotermi
- Forslag

Klima, energi og miljø - fortsat

Forebygge miljøkonflikter

Vi oplever et stigende pres på vores arealer. By- og erhvervsudvikling, landbrug, naturbeskyttelse og rekreative interesser kæmper ofte om de samme områder. Klimaforandringerne er nu tydelige, og de er med til at øge presset, fx ved at øge kravene til klimatilpasning. Samtidig er der pres på at udnytte attraktive arealer til boliger, hvilket til tider har givet konflikt med erhverv og produktion, der måske først lå i området.

Det er komplekst med de mange hensyn og interesser, men det er i den kontekst, vi vil skabe plads til udvikling og vækst.

Det gode liv kræver ekstra hensyn

Der skal være plads til at leve det gode liv i Sønderborg. Der skal være gode og sunde rammer om vores hverdag. Det kræver, at vi tager hensyn og undgår at skabe nye konflikter.

Områder i risiko for oversvømmelse eller erosion

Sønderborg Kommune har over 250 km kystlinje, og det er derfor uundgåeligt, at vi berøres af de forandringer, som i øjeblikket sker med Klodens klima. Klimaforandringer indebærer blandt andet, at vi i Danmark får stigende havvand, stigende grundvand, en øget årlig nedbørsmængde og hyppigere intense regnskyl (skybrud).

Vi er nødt til at bruge intelligente løsninger, for at de store vandmængder ikke overbelaster kloakledninger, rensesanlæg, vandløb og andre modtagere af regnvandet.

Kommuneplanen viser områder, som er i risiko for oversvømmelse eller erosion. I disse områder skal der tages særlige hensyn, hvis der planlægges nyt byggeri. Det betyder, at bygherrer i nye byvækstområder inden for udpegnen skal redegøre for håndteringen af overfladevand fx i forhold til:

- mulighed for nedsivning
- nye bygninger og vejes påvirkning af overfladevandets strømningsvej
- om der er jordforurening i området

Kommuneplanen som redskab til grøn omstilling og miljøbeskyttelse

Udbygning med mere grøn energiproduktion skal afstemmes med øvrige hensyn i kommuneplanen, fx landskabelige værdier.

Kommuneplanen kan hindre et nyt byggeri i områder, hvor det vil skabe miljøkonflikter. Eller den kan være grundlag for, at der stilles særlige vilkår, før nyt byggeri kan opføres.

Når kommunen udarbejder nye lokalplaner, vil der blive indarbejdet hensyn til miljøbeskyttelse i overensstemmelse med de lokale forhold.

Forebyggelse af miljøkonflikter

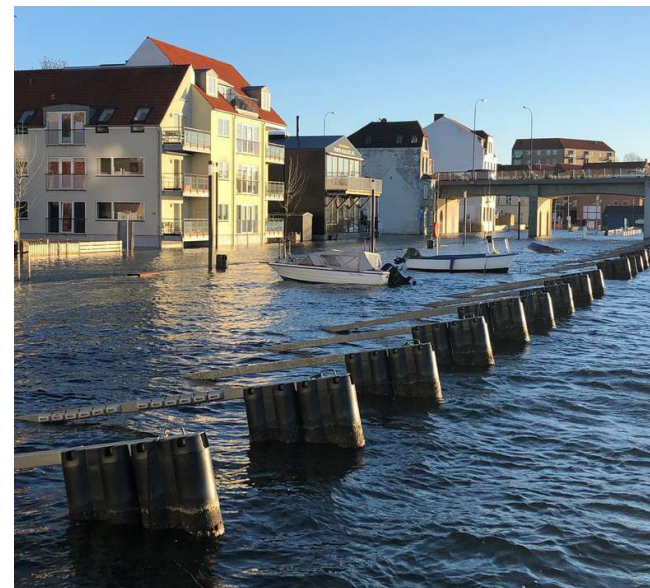

Klimatilpasning

Der er forskellige muligheder for at forebygge miljøkonflikter. I områder, hvor vi ved, der er risiko for oversvømmelse, er klimatilpasning en mulig løsning. Det kan være i form af bassiner, høje sokler eller lignende.

Afstand til erhverv

Erhverv, der lugter, støjer eller udleder spildevand, er reguleret miljømæssigt. Desuden skal der holdes en afstand til fx boliger, så konflikter undgås, til gavn både for boliger og erhverv.

- beliggenhed i forhold til indvin-
ding af drikkevand

Bygherre bekoster undersøgelserne, og udarbejdelse af planen skal foregå forud for lokalplanlægningen.

Hverken kloaknet eller vandløb kan håndtere store øgninger i afledt overfladevand. Derfor stilles der nogle krav til, hvor meget overfladevand bygherre må udlede.

Nyt byggeri skal opføres således, at det ikke tager skade ved oversvømmelse til en kote på minimum 2,48 m, som svarer til en 100-årshændelse ved stormflod.

Produktionserhverv

En del af vores produktionserhverv er kendetegnet ved, at de påvirker miljøet med lugt og støj. Virksomhederne skal overholde en række grænseværdier i forhold til naboer - særligt, hvis de grænser op til boligområder. For at gøre opmærksom på mulige konflikter, er der i denne kommuneplan udlagt en zone omkring produktionserhvervene. Inden for denne zone, skal man være særligt opmærksom på at sikre virksomhedernes tilstedeværelse og udviklingsmuligheder. Hvis de ikke kan sikres, må der fx ikke lokalplanlægges for boliger eller kontorer. Bufferzonerne fremgår af [retningslinjen for produktionserhverv](#).

Kulturarv

Indledning

Kulturarven rummer vores fælles historie. I kulturarven kan vi se sporene af, hvordan vores forfædre brugte landskabet, deres byggeskik og skiftende samfundstendenser.

Vi ønsker at bevare kulturarven, fordi den giver identitet og karakter til området. Den er en væsentlig faktor for, at vi kan bevare det gode liv samt bæredygtige byer, lokalsamfund og fællesskaber. Desuden gør en velbevaret kulturarv området mere attraktivt som turistdestination.

Bygninger med kulturarv

De bevaringsværdige bygninger udgør en stor del af Sønderborg Kommunes identitet. Bygningerne har stor betydning for gadeforløb, områder og landsbyer. Områdets historie er forankret i de bevaringsværdige bygninger. Dette ses tydeligt, når man kommer igennem byerne, landsbyerne og landskabet, hvor de bevaringsværdige bygninger med deres placering, storhed og unikke kendetegn fortæller områdets historie.

Kommuneplanen præsenterer både fredede bygning og bevaringsværdige bygninger. Begge er en del af vores kulturarv. De fredede bygninger administreres af Kulturstyrelsen, mens det er kommunen, der udpeger og administrerer de bevaringsværdige bygninger.

I Sønderborg Kommune betragtes bygninger som bevaringsværdige, når de har fået en bevaringsværdi mellem 1-4. Disse bygninger kan ikke umiddelbart nedrives.

Strukturer og sammenhænge, der rummer kulturarv

Kommuneplanen udpeger også kulturarv, der findes i en række strukturer og sammenhænge. De kategoriseres i:

- Bevaringsværdige kvarterer, lokalbyer og landsbyer
- Værdifulde kulturmiljøer
- Bevaringsværdige husmandskolonier
- Bevaringsværdige kirkelandskaber
- Bevaringsværdige infrastruktur-anlæg
- Værdifulde fortidsmindeområder

De bevaringsværdige kvarterer er områder i byerne, der er vigtig at bevare på grund af deres helt særlige karakter. Dette er ofte områder med en høj koncentration af bevaringsværdige bygninger. Men det kan også være områder med en speciel struktur eller mange historiske spor.

Et kulturmiljø er den landskabelige sammenhæng mellem kulturhistoriske spor, der fortæller en historie om den samfundsmæssige udvikling. Eksempler er Dybbølskanter, der er et "1864 kulturlandskab" og Nybøl Nor, der

fortæller om teglværksindustrien.

Omkring de fleste kirker er der kirkebyggelinje på 300 meter, hvor der ikke må opføres bygninger på over 8,5 meter. Desuden er der udpeget større kirkelandskaber, hvor en egentlig byvækst, skovrejsning, opførelse af fritliggende bygninger eller særligt høje eller store driftsbygninger skønnes at være uheldig ud fra hensynet til at bevare en sammenhæng mellem kirkeanlægget og det omgivende landskab. Haderslev Stift skal høres, før der gives tilladelse.

De bevaringsværdige infrastruktur-anlæg er fx fyrtårne, færgelejer og Kleinbahn-strækninger. De fortæller, hvordan vore forfædre rejste og fragtede gods i området.

Fortidsmindeområderne er udpegede arealer, hvor der findes spor efter menneskelig aktivitet under jordoverfladen. Det kan fx være gravpladser, bopladser, offerpladser, våbenfund, voldanlæg eller øvrige forhistoriske strukturer og konstruktioner.

Inden for de bevaringsværdige områder er det essentielle, at det ikke tillades, at der etableres nye anlæg, ny bebyggelse eller gøres andre indgreb, der i væsentlig grad forringer oplevelsen eller kvaliteten af bevaringsinteresserne.

Kommuneplanen som redskab til at passe på kulturarven

Ejere af bygninger, der er udpeget som bevaringsværdige i kategori 1-4, skal søge om tilladelse, hvis de ønsker at nedrive bygningen.

Når kommunen udarbejder nye lokalplaner, vil udpegede bevaringsværdier blive indarbejdet. Formålet vil være at sikre værdierne bedre, og afveje hvordan udvikling kan ske i overensstemmelse med bevaringsværdierne.

Den kommunale administration vil tage hensyn til de udpegede bevaringsværdier, når en ansøgning vurderes. Det kan være baggrund for, at der fx stilles særlige vilkår i en landzonetilladelse eller gives afslag på en ansøgning om skovrejsning.

De væsentligste ændringer med Kommuneplan 2019-2031

- Der er ikke foretaget væsentlige ændringer i denne kommuneplan for emnet kulturarv.

Sønderborg Kommune
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg

T: 0045 8872 6400
post@sonderborg.dk

Sonderborgkommune.dk

